

Vanhuspalvelujen tila 2023

Kotihoidon asiakkaille suunniteltu palvelutuntien määrä toteutuu puolessa yksiköistä

PÄÄLÖYDÖKSET

- Kotihoidon palvelutunteja toteutui vähintään asiakassuunnitelman mukainen määrä 53 prosentissa yksiköistä.
- Kotihoidon laskennallinen henkilöstömäärä oli 19 092 henkilöä.
- Kotihoidon henkilöstöstä 71 prosenttia on lähi- tai perushoitajia, ja työajasta 54 prosenttia on asiakasaikaa.
- Ympäri vuorokautisen hoidon yksiköistä 94 prosenttia täyttää nykyisen vähimmäismitoituksen 0,65 ja 43 prosenttia täyttää jo 0,7 mitoituksen.
- Hoiva-avustajat ovat nousseet ympärivuorokautisen hoidon toiseksi suurimmaksi ammattiryhmäksi lähihoitajien jälkeen.

Kerran vuodessa julkaistavassa tilastoraportissa tarkastellaan ympärivuorokautisen hoidon ja kotihoidon yksiköitä, henkilöstörakennetta ja -mitoitusta, ammattiryhmien välittömän asiakastyön ja asiakasajan osuutta työajasta, ja kotihoidon suunnitellun palvelutuntimäärän toteutumista.

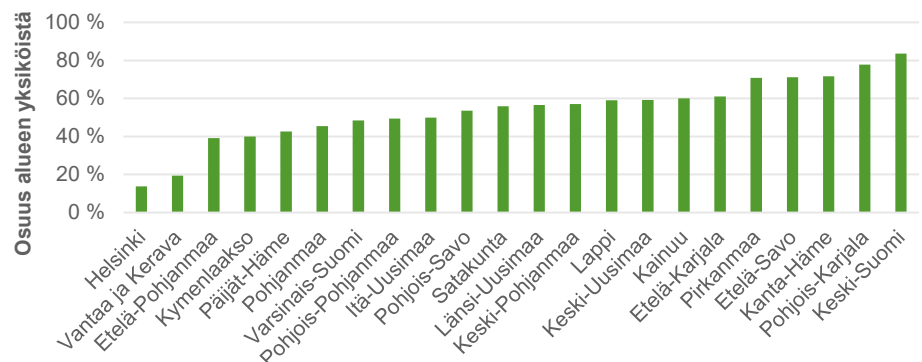
Kotihoitoa tuottavista yksiköistä 53 prosenttia toteutti asiakkailleen vähintään asiakassuunnitelman mukaisen määrän palvelutunteja lokakuussa 2023. Mukana ovat ne yksiköt, joilla on hyvinvointialueen palvelupäätöksen saaneita iäkkäitä asiakkaita. Yksiköistä 22 prosenttia ilmoitti, että suunnitelluista tunteista alle 90 prosenttia toteutui. Alueiden välillä oli suurta vaihtelua siinä, kuinka suuri osuus yksiköistä toteutti vähintään suunnitellun määrän tunteja (kuvi 1). Heikoin tilanne oli Helsingissä, jossa 14 prosenttia yksiköistä toteutti suunnitelman mukaisen tuntimäärän. Keski-Suomessa suunniteltu tuntimäärä toteutui 84 prosentissa yksiköistä.

Kotihoitoa tuottavissa yksiköissä toimi noin 19 000 työntekijää¹ lokakuussa 2023. Henkilöstöstä 71 prosenttia oli lähi- ja perushoitajia. Lähi- ja perushoitajien työajasta keskimäärin 54 prosenttia toteutui asiakkaan kanssa kasvotusten tai etäyhteydellä, ja osuudessa oli lähes 20 prosenttiyksikön vaihtelu hyvinvointialueiden välillä.

Iäkkäiden ympärivuorokautisen hoidon yksiköihin on saatu yli 2 500 uutta työntekijää vajaan vuoden aikana. Työntekijöitä oli yhteensä noin 41 000² lokakuussa 2023. Uusista työntekijöistä reilu kolmannes on hoitajia, reilu kolmannes hoiva-avustajia ja vajaa kolmannes muita henkilöstömitoitukseen laskettavia työntekijöitä. Hoiva-avustajat ovat nousseet toiseksi suurimmaksi ammattiryhmäksi lähihoitajien jälkeen.

Ympäri vuorokautisen hoidon lakisääteinen henkilöstömitoitus on vähintään 0,65 välitöntä asiakastyötä tekevää työntekijää asiakasta kohti. Lokakuussa 2023 yksiköistä 94 prosenttia täytti tämän vaatimuksen. Vuodesta 2028 alkaen henkilöstömitoituksen tulee olla vähintään 0,7 välitöntä asiakastyötä tekevää työntekijää asiakasta kohti. Tulossa oleva vaatimus täyttyi 43 prosentissa yksiköistä jo lokakuussa 2023, ja osuus on noussut (2022; 32 %).

Kuvio 1. Kotihoidon palvelutunteja toteutui vähintään asiakassuunnitelman mukainen määrä, osuus alueen yksiköistä lokakuussa 2023

Saana Saske

etunimi.sukunimi@thl.fi

Kim Josefsson

etunimi.sukunimi@thl.fi

Timo Karttunen

etunimi.sukunimi@thl.fi

Jesse Sorvali

etunimi.sukunimi@thl.fi

¹ Laskennallinen henkilöstömäärä kotihoidossa: Seurantajakson 28 ensimmäisen päivän aikana toteutuneet kotihoidon palvelujen toteuttamiseen osallistuneen henkilöstön kokonaistyöajan tunnit jaettuna yhden henkilön laskennallisella neljän viikon työajalla 153 h.

² Laskennallinen henkilöstömäärä ympärivuorokautisessa hoivassa: Seurantajakson aikana toteutuneet tunnit jaettuna yhden henkilön laskennallisella kolmen viikon työajalla 114,75 h.

På svenska

Huvudresultaten publiceras på svenska på webbplatsen thl.fi och i publikationsarkivet julkari.fi.

Sisällysluettelo

Ympäri vuorokautisen hoivan yksiköt	3
Ympäri vuorokautisen hoivan henkilöstö	4
Ympäri vuorokautisen hoivan henkilöstömitoitus	7
Kotihoidon yksiköt.....	9
Kotihoidon suunnitellut ja toteutuneet palvelutunnit	10
Kotihoidon henkilöstö.....	12
Käsitteet ja määritelmät.....	15
Laatuseloste.....	18

Tämän vuoden tilastossa huomioitavaa:

Tilasto sisältää Manner-Suomessa sijaitsevat toimintayksiköt.

Ympäri vuorokautisen hoivan tiedot kerätään henkilöstömitoituksen seuranta kyselyllä. Kyselyn vastausprosentti oli 99,6 % vuonna 2023, 99,1 % vuonna 2022, 98,1 % vuonna 2021 ja 98,2 % vuonna 2020.

Vuoden 2020 tiedot eivät sisällä yhdistelmäyksiköiden tietoja, koska henkilöstöä ei eroteltu kyselylomakkeelle palvelutyypeittäin. Yhdistelmäyksiköitä oli 342 kappaletta.

Ympäri vuorokautisen hoivan yksiköt

Manner-Suomessa oli 1 802 iäkkäiden ympärivuorokautisen palveluasumisen ja sosiaalihoillon pitkäaikaisen laitoshoidon yksikköä lokakuussa 2023. Yksiköistä 99,6 prosenttia vastasi henkilöstömitoituksen seurantaan. Seurantaan vastanneista yksiköistä yli puolet on keskikokoisia 21–50 asiakkaan yksiköitä. Keskikokoisten yksiköiden osuus on noussut hieman aiemmista vuosista samalla, kun pienten enintään 20 asiakkaan yksiköiden osuus on laskenut. Suurten yli 50 asiakkaan yksiköiden osuus on pysynyt tasaisena.

Asiakkaista 52 prosenttia asui yksityisessä hoivayksikössä lokakuussa 2023, ja osuus oli sama marraskuussa 2022. Asiakasmäärän perusteella yksityisen sektorin osuus oli matalin Keski-Pohjanmaalla (28 %) ja korkein Länsi-Uudellamaalla (64 %).

Taulukko 1. Seurantaan vastanneet ympärivuorokautisen palveluasumisen ja pitkäaikaisen laitoshoidon yksiköt kokoluokittain 2020–2023

Yksikkökoko	2020 ³	2021	2022	2023
0–20 asiakasta	628 (41 %)	627 (35 %)	600 (33 %)	569 (32 %)
21–50 asiakasta	739 (48 %)	990 (55 %)	1 005 (56 %)	1 024 (57 %)
Yli 50 asiakasta	160 (10 %)	196 (11 %)	187 (10 %)	193 (11 %)
Yhteensä	954 (100 %)	1 813 (100 %)	1 792 (100 %)	1 786 (100 %)

Taulukko 2. Ympäri vuorokautisen palveluasumisen ja pitkäaikaisen laitoshoidon yksiköt alueittain 2021–2023

Alue	Yksiköiden määrä 2021	Yksiköiden määrä 2022	Yksiköiden määrä 2023 ⁴	Vastausprosentti 2023	Yksityisen sektorin osuus asiakasmäärän perusteella 2023	Seurantaan vastanneet alle 20 asiakkaan yksiköt 2023	Seurantaan vastanneet 21–50 asiakkaan yksiköt 2023	Seurantaan vastanneet yli 50 asiakkaan yksiköt 2023
Koko maa	1 851	1 809	1 802	100 %	52 %	569	1 024	193
Etelä-Karjala	37	37	37	100 %	43 %	13	18	6
Etelä-Pohjanmaa	88	85	85	100 %	51 %	29	51	5
Etelä-Savo	57	56	54	100 %	60 %	11	40	3
Helsinki	162	162	165	99 %	50 %	50	98	15
Itä-Uusimaa	31	30	30	100 %	38 %	9	16	5
Kainuu	32	31	30	100 %	50 %	13	11	6
Kanta-Häme	72	71	71	100 %	49 %	22	44	5
Keski-Pohjanmaa	27	27	26	96 %	28 %	9	14	2
Keski-Suomi	99	98	95	100 %	47 %	28	55	12
Keski-Uusimaa	41	41	42	98 %	61 %	6	31	4
Kymenlaakso	52	48	49	98 %	56 %	8	28	12
Lappi	86	82	78	99 %	53 %	18	53	6
Länsi-Uusimaa	101	101	100	99 %	64 %	30	53	16
Pirkanmaa	198	190	189	99 %	62 %	81	86	20
Pohjanmaa	68	68	68	100 %	37 %	26	31	11
Pohjois-Karjala	73	75	74	99 %	40 %	24	44	5
Pohjois-Pohjanmaa	154	151	142	97 %	60 %	50	76	12
Pohjois-Savo	106	99	98	100 %	42 %	36	51	11
Päijät-Häme	62	59	62	98 %	56 %	9	49	3
Satakunta	90	85	87	99 %	57 %	27	45	14
Vantaa ja Kerava	39	42	44	100 %	61 %	4	31	9
Varsinais-Suomi	176	171	176	100 %	44 %	66	99	11

³ Vuonna 2020 määrä ei sisällä yhdistelmäyksiköitä (n=342).

⁴ Määrä sisältää tilastosta poistetut yksiköt (n = 8), joiden antamissa tiedossa on epäilty ilmeistä virhettä, jonka seurauksena toteutunut henkilöstömitoitus on alle 0,25, yli 1,50 tai mitoitustilukua ei voida laskea.

Ympäri vuorokautisen hoivan henkilöstömäärän laskeminen

Henkilöstömäärällä tarkoitetaan laskennallista henkilöstömäärää: Seurantajakson aikana toteutuneet tunnit jaettuna yhden henkilön laskennallisella kolmen viikon työajalla 114,75 h.

Henkilöstömäärä sisältää välittömään asiakastyöhön osallistuvat työntekijät.

Henkilöstömäärä sisältää henkilöstömitoituksen seurantaan vastanneiden yksiköiden tiedot.

Vuosi 2020 ei sisällä yhdistelmäyksiköiden henkilöstöä. Yksiköissä työskenteli 7 117 työntekijää.

Ympäri vuorokautisen hoivan henkilöstö

Ympäri vuorokautisen palveluasumisen ja pitkäaikaisen laitoshoidon laskennallinen henkilöstömäärä oli 41 150⁵ työntekijää lokakuussa 2023, ja määrä on kasvanut seitsemän prosenttia vuodesta 2022. Henkilöstön määrä on vuoden aikana kasvanut voimakkaimmin Vantaan ja Keravan (+ 22 %) alueella. Henkilöstömäärä on laskenut ainoastaan Keski-Pohjanmaalla. Henkilöstöstä 51 prosenttia työskenteli yksityisellä sektorilla.

Taulukko 3. Ympäri vuorokautisen palveluasumisen ja pitkäaikaisen laitoshoidon laskennallinen välittömään asiakastyöhön osallistuvan henkilöstön määrä seurantaan vastanneissa yksiköissä 2020–2023

Alue	2020 ⁶	2021	2022	2023
Koko Suomi	29 374	37 157	38 481	41 150
Etelä-Karjala	462	724	780	885
Etelä-Pohjanmaa	1 495	1 623	1 698	1 765
Etelä-Savo	909	1 250	1 270	1 295
Helsinki	2 891	3 383	3 520	3 793
Itä-Uusimaa	420	571	613	701
Kainuu	500	633	586	663
Kanta-Häme	989	1 405	1 488	1 617
Keski-Pohjanmaa	381	494	493	489
Keski-Suomi	1 740	1 983	2 058	2 209
Keski-Uusimaa	718	1 012	1 045	1 084
Kymenlaakso	1 256	1 356	1 326	1 441
Lappi	1 248	1 595	1 648	1 660
Länsi-Uusimaa	1 759	2 225	2 255	2 432
Pirkanmaa	2 959	3 637	3 822	4 047
Pohjanmaa	1 154	1 437	1 430	1 502
Pohjois-Karjala	825	1 403	1 480	1 596
Pohjois-Pohjanmaa	2 287	2 816	2 860	2 872
Pohjois-Savo	1 272	1 867	2 019	2 216
Päijät-Häme	880	1 363	1 421	1 549
Satakunta	1 292	1 900	1 987	2 218
Vantaa ja Kerava	834	992	1 085	1 324
Varsinais-Suomi	3 102	3 487	3 597	3 793

Lähi- ja perushoitajat ovat ympäri vuorokautisen palveluasumisen ja pitkäaikaisen laitoshoidon suurin ammattiryhmä. Lokakuussa 2023 välittömään asiakastyöhön osallistuvasta henkilöstöstä 69 prosenttia oli lähi- tai perushoitajia. Lähi- ja perushoitajien määrä on kasvanut hieman. Osuus henkilöstöstä on kuitenkin laskenut vuodesta 2020 alkaen, kun yksiköihin on rekrytoitu muita ammattiryhmiä. Lähi- ja perushoitajien osuus henkilöstöstä on matalin Vantaan ja Keravan alueella (63 %), ja korkein Etelä-Karjalassa (75 %). Lähi- ja perushoitajien työajasta keskimäärin 96 prosenttia oli välitöntä asiakastyötä, ja osuus on pysynyt tasaisena aiemmasta vuodesta. Välittömän asiakastyön osuus oli matalin Etelä-Pohjanmaalla (95 %), Helsingissä (95 %) ja Pohjanmaalla (95 %), ja korkein Vantaan ja Keravan alueella (99 %).

Seurannassa raportoitu **sairaanhoitajien ja terveydenhoitajien** määrä on pysynyt tasaisena aiempaan vuoteen verrattuna. Lokakuussa 2023 henkilöstöstä seitsemän prosenttia oli sairaanhoitajia tai terveydenhoitajia, ja osuus on laskenut (2022; 8 %). Osuus oli matalin Vantaan ja Keravan alueella (5 %) ja korkein Helsingissä (10 %) ja Satakunnassa (10 %). Sairaanhoidon ja terveydenhoitajien työajasta keskimäärin 94 prosenttia oli välitöntä

⁵ Laskennallinen henkilöstömäärä: Seurantajakson aikana toteutuneet tunnit jaettuna yhden henkilön laskennallisella kolmen viikon työajalla 114,75 h. Sisältää vain seurantaan vastanneiden yksiköiden välittömään asiakastyöhön osallistuvan henkilöstön.

⁶ Vuosi 2020 ei sisällä yhdistelmäyksiköiden henkilöstöä, noin 7 117 työntekijää

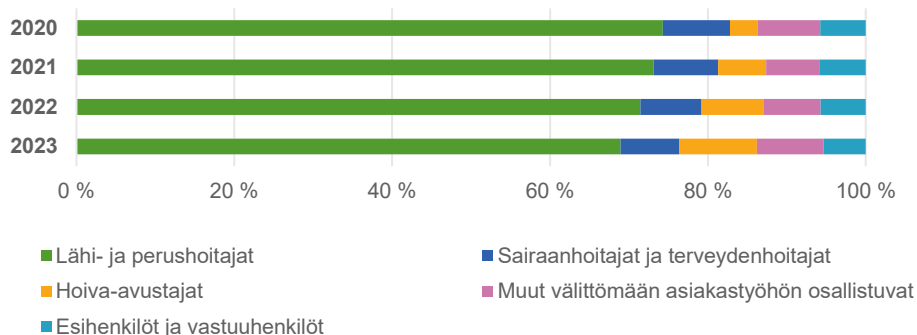
asiakastyötä, ja osuus on pysynyt tasaisena. Välittömän asiakastyön osuus oli matalin Itä-Uudellamaalla (89 %) ja korkein Länsi-Uudellamaalla (98 %) ja Vantaan ja Keravan alueella (98 %).

Seurannassa raportoitu **hoiva-avustajien** määrä on kasvanut aiemmasta vuodesta, ja hoiva-avustajat ovat nyt toiseksi suurin ammattiryhmä. Lokakuussa 2023 henkilöstöstä 10 prosenttia oli hoiva-avustajia. Hoiva-avustajien osuus henkilöstöstä oli matalin Keski-Pohjanmaalla (4 %) ja Pohjanmaalla (4 %), ja korkein Pohjois-Karjalassa (17 %). Hoiva-avustajien työajasta keskimäärin 84 prosenttia oli välitöntä asiakastyötä, ja osuus on noussut hieman aiemmasta vuodesta. Välittömän asiakastyön osuus oli matalin Päijät-Hämeessä (71 %), ja korkein Keski-Pohjanmaalla (97 %).

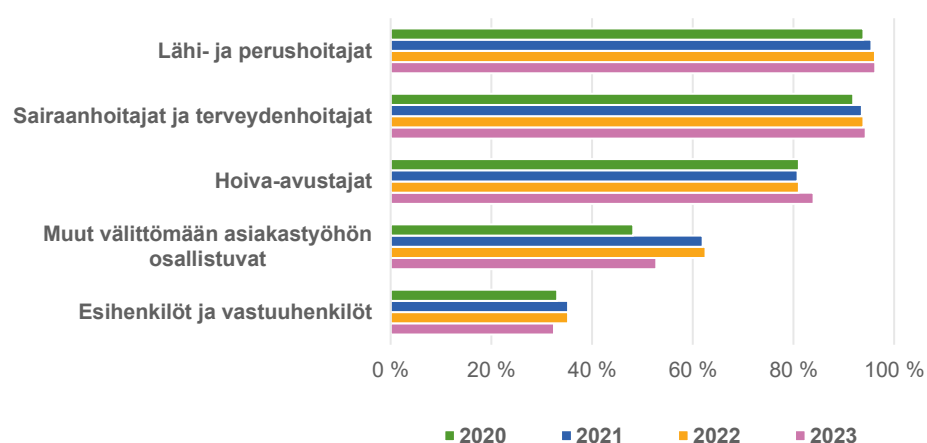
Seurannassa raportoitu **muiden välittömään asiakastyöhön osallistuvien ammattilaisten** määrä on kasvanut aiemmasta vuodesta. Osuus henkilöstöstä oli lokakuussa 2023 kahdeksan prosenttia. Osuus oli matalin Itä-Uudellamaalla (5 %) ja korkein Vantaan ja Keravan alueella (15 %). Työajasta keskimäärin 53 prosenttia oli välitöntä asiakastyötä, ja osuus on laskenut aiemmasta vuodesta (2022; 63 %). Välittömän asiakastyön osuus oli matalin Kymenlaaksossa (28 %) ja korkein Keski-Pohjanmaalla (82 %).

Seurannassa raportoitu **esihenkilöiden ja vastuuhenkilöiden** määrä on pysynyt tasaisena aiemmasta vuodesta. Lokakuussa 2023 henkilöstöstä viisi prosenttia oli esi- tai vastuuhenkilöitä. Esi- ja vastuuhenkilöiden osuus henkilöstöstä oli matalin Keski-Pohjanmaalla (4 %) ja Keski-Suomessa (4 %), ja korkein Keski-Uudellamaalla (7 %). Esi- ja vastuuhenkilöiden työajasta keskimäärin 32 prosenttia oli välitöntä asiakastyötä, ja osuus on laskenut hieman aiemmasta vuodesta. Välittömän asiakastyön osuus oli matalin Keski-Pohjanmaalla (20 %) ja korkein Kymenlaaksossa (45 %).

Kuvio 2. Ammattiryhmien osuus seurantaan vastanneiden ympärivuorokautisen palveluasumisen ja pitkäaikaisen laitoshoidon yksiköiden välittömään asiakastyöhön osallistuvasta henkilöstöstä 2020–2023

Kuvio 3. Välittömän asiakastyön osuus työajasta seurantaan vastanneissa yksiköissä 2020–2023

Taulukko 4. Ympäri vuorokautisen palveluasumisen ja pitkäaikaisen laitoshoidon henkilöstö seurantaan vastanneissa yksiköissä 2020–2023

	Lähihoitajat ja perushoitajat	Sairaanhoitajat ja terveydenhoitajat	Hoiva-avustajat	Muut välittömään asiakastyöhön osallistuvat	Esihenkilöt ja vastuuhenkilöt
Laskennallinen henkilöstömäärä					
Koko maa 2020*	21 824	2 503	1 033	2 321	1 693
Koko maa 2021	27 172	3 041	2 250	2 514	2 180
Koko maa 2022	27 500	2 981	3 039	2 755	2 206
Koko maa 2023	28 370	3 074	4 030	3 468	2 208
Julkinen 2023	14 455	1 639	1 609	1 501	891
Yksityinen 2023	13 915	1 435	2 421	1 967	1 317
Ammattiryhmän osuus välittömään asiakastyöhön osallistuvasta henkilöstöstä					
Koko maa 2020*	74 %	9 %	4 %	8 %	6 %
Koko maa 2021	73 %	8 %	6 %	7 %	6 %
Koko maa 2022	71 %	8 %	8 %	7 %	6 %
Koko maa 2023	69 %	7 %	10 %	8 %	5 %
Julkinen 2023	72 %	8 %	8 %	7 %	4 %
Yksityinen 2023	66 %	7 %	11 %	9 %	6 %
Välittömän asiakastyön osuus työajasta					
Koko maa 2020*	94 %	92 %	81 %	48 %	33 %
Koko maa 2021	95 %	94 %	81 %	62 %	35 %
Koko maa 2022	96 %	94 %	81 %	63 %	35 %
Koko maa 2023	96 %	94 %	84 %	53 %	32 %
Julkinen 2023	95 %	92 %	75 %	65 %	22 %
Yksityinen 2023	97 %	97 %	90 %	44 %	40 %

* Vuosi 2020 ei sisällä yhdistelmäyksiköiden henkilöstöä (n = 7 117 työntekijää).

Taulukko 5. Ammattiryhmien osuus ympäri vuorokautisen palveluasumisen ja pitkäaikaisen laitoshoidon välittömään asiakastyöhön osallistuvasta henkilöstöstä seurantaan vastanneissa yksiköissä 2023

Alue	Lähihoitajat ja perushoitajat	Sairaanhoitajat ja terveydenhoitajat	Hoiva-avustajat	Muut välittömään asiakastyöhön osallistuvat	Esihenkilöt ja vastuuhenkilöt
Etelä-Karjala	75 %	7 %	6 %	8 %	5 %
Etelä-Pohjanmaa	72 %	9 %	6 %	8 %	5 %
Etelä-Savo	69 %	6 %	14 %	7 %	5 %
Helsinki	67 %	10 %	8 %	10 %	6 %
Itä-Uusimaa	73 %	7 %	10 %	5 %	5 %
Kainuu	73 %	7 %	5 %	10 %	5 %
Kanta-Häme	70 %	7 %	11 %	6 %	6 %
Keski-Pohjanmaa	71 %	9 %	4 %	13 %	4 %
Keski-Suomi	70 %	8 %	11 %	7 %	4 %
Keski-Uusimaa	71 %	7 %	10 %	6 %	7 %
Kymenlaakso	67 %	6 %	11 %	11 %	5 %
Lappi	72 %	6 %	9 %	8 %	5 %
Länsi-Uusimaa	66 %	9 %	10 %	9 %	6 %
Pirkanmaa	70 %	7 %	10 %	8 %	5 %
Pohjanmaa	69 %	9 %	4 %	13 %	6 %
Pohjois-Karjala	64 %	7 %	17 %	7 %	5 %
Pohjois-Pohjanmaa	72 %	7 %	8 %	7 %	6 %
Pohjois-Savo	70 %	6 %	9 %	10 %	5 %
Päijät-Häme	67 %	6 %	14 %	8 %	5 %

Alue	Lähihoitajat ja perushoitajat	Sairaanhoitajat ja terveydenhoitajat	Hoiva-avustajat	Muut välittömään asiakastyöhön osallistuvat	Esihenkilöt ja vastuuhenkilöt
Satakunta	69 %	10 %	9 %	7 %	5 %
Vantaa ja Kerava	63 %	5 %	12 %	15 %	5 %
Varsinais-Suomi	68 %	7 %	12 %	7 %	6 %

Taulukko 6. Välittömän asiakastyön osuus työajasta seurantaan vastanneissa yksiköissä 2023

Alue	Lähihoitajat ja perushoitajat	Sairaanhoitajat ja terveydenhoitajat	Hoiva-avustajat	Muut välittömään asiakastyöhön osallistuvat	Esihenkilöt ja vastuuhenkilöt
Etelä-Karjala	97 %	97 %	91 %	46 %	25 %
Etelä-Pohjanmaa	95 %	94 %	87 %	73 %	22 %
Etelä-Savo	97 %	92 %	87 %	49 %	31 %
Helsinki	95 %	93 %	86 %	60 %	38 %
Itä-Uusimaa	96 %	89 %	72 %	53 %	29 %
Kainuu	96 %	94 %	84 %	61 %	30 %
Kanta-Häme	96 %	93 %	85 %	34 %	39 %
Keski-Pohjanmaa	97 %	96 %	97 %	82 %	20 %
Keski-Suomi	96 %	93 %	89 %	56 %	26 %
Keski-Uusimaa	97 %	92 %	83 %	28 %	35 %
Kymenlaakso	97 %	97 %	89 %	28 %	45 %
Lappi	96 %	92 %	80 %	56 %	31 %
Länsi-Uusimaa	97 %	98 %	95 %	58 %	36 %
Pirkanmaa	97 %	94 %	86 %	52 %	29 %
Pohjanmaa	95 %	93 %	88 %	68 %	30 %
Pohjois-Karjala	96 %	96 %	74 %	68 %	27 %
Pohjois-Pohjanmaa	96 %	94 %	83 %	44 %	35 %
Pohjois-Savo	97 %	96 %	87 %	50 %	37 %
Päijät-Häme	98 %	95 %	71 %	43 %	25 %
Satakunta	96 %	95 %	82 %	49 %	28 %
Vantaa ja Kerava	99 %	98 %	85 %	31 %	24 %
Varsinais-Suomi	96 %	94 %	81 %	60 %	37 %

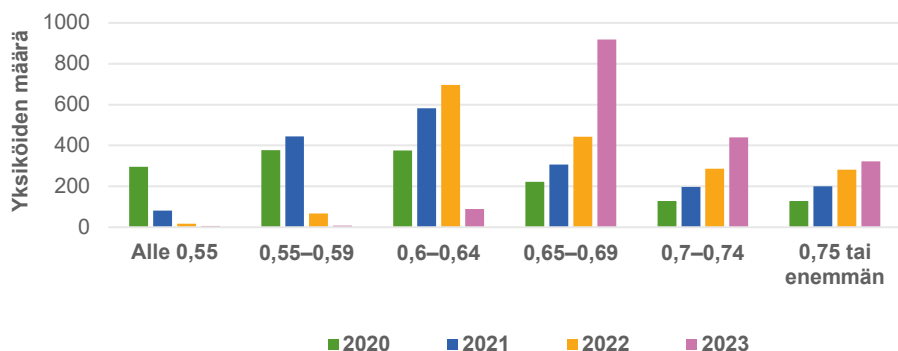
Ympäri vuorokautisen hoidon henkilöstömitoitus

Vanhuspalvelulaki säätelee ympärivuorokautisen hoidon vähimmäishenkilöstömitoitusta, eli välitöntä asiakastyötä tekevien työntekijöiden määrää asiakasta kohti. Henkilöstömitoituksen tuli olla 1.10.2020 alkaen vähintään 0,5 työntekijää, vuoden 2021 alusta lähtien vähintään 0,55 työntekijää, vuoden 2022 alusta lähtien vähintään 0,6 työntekijää ja 1.4.2023 alkaen vähintään 0,65 työntekijää asiakasta kohti.

Yksiköiden toteutunut henkilöstömitoitus on noussut vuodesta 2020 lähtien. Lokakuussa 2023 seurantaan vastanneista yksiköistä 94 prosenttia täytti voimassa olevan vähimmäismitoituksen vaatimuksen. Vähimmäismitoitus tulee olemaan 0,7 vuoden 2028 alusta lähtien. Tämän tulossa olevan vähimmäismitoituksen täytti 43 prosenttia yksiköistä jo lokakuussa 2023, ja osuus on noussut vuoteen 2022 verrattuna selkeästi (2022; 32 %).

Lokakuussa 2023 vähimmäismitoituksen (0,65) täyttävien yksiköiden osuus oli matalin Keski-Pohjanmaalla (88 %) ja korkein Etelä-Pohjanmaalla (99 %). Vuonna 2028 voimaan tulevan vähimmäismitoituksen (0,7) täyttävien osuus oli korkein Helsingissä (57 %). Kauimpana ollaan Pohjois-Karjalassa (19 %). Keski-Pohjanmaata lukuun ottamatta 0,7 mitoituksen täyttävien osuus on noussut kaikilla alueilla.

Kuvio 4. Seurantaan vastanneiden ympärivuorokautisen palveluasumisen ja pitkäaikaisen laitoshoidon yksiköiden määrä toteutuneen henkilöstömitoituksen mukaan 2020–2023

Taulukko 7. Seurantaan vastanneiden ympärivuorokautisen palveluasumisen ja pitkäaikaisen laitoshoidon yksiköiden määrä toteutuneen henkilöstömitoituksen mukaan 2023

Alue	Mitoitus alle 0,55	Mitoitus 0,55–0,59	Mitoitus 0,6–0,64	Mitoitus 0,65–0,69	Mitoitus 0,7–0,74	Mitoitus 0,75 tai enemmän	Vähimmäismitoituksen 0,65 täyttäneiden yksiköiden osuus	Mitoituksen 0,7 täyttäneiden yksiköiden osuus
Koko maa	7	8	89	919	440	323	94 %	43 %
Etelä-Karjala		1		21	7	8	97 %	41 %
Etelä-Pohjanmaa			1	47	17	20	99 %	44 %
Etelä-Savo			4	26	16	8	93 %	44 %
Helsinki	1		8	61	53	40	94 %	57 %
Itä-Uusimaa			2	13	7	8	93 %	50 %
Kainuu			3	15	7	5	90 %	40 %
Kanta-Häme			2	38	17	14	97 %	44 %
Keski-Pohjanmaa			3	13	3	6	88 %	36 %
Keski-Suomi		1	8	42	22	22	91 %	46 %
Keski-Uusimaa	1		2	24	9	5	93 %	34 %
Kymenlaakso		1	4	27	9	7	90 %	33 %
Lappi		1	6	37	17	16	91 %	43 %
Länsi-Uusimaa			2	59	21	17	98 %	38 %
Pirkanmaa	1		8	98	52	28	95 %	43 %
Pohjanmaa	1		6	33	20	8	90 %	41 %
Pohjois-Karjala		1	3	55	9	5	95 %	19 %
Pohjois-Pohjanmaa	1	1	3	76	34	23	96 %	41 %
Pohjois-Savo		1	3	51	29	14	96 %	44 %
Päijät-Häme			3	39	12	7	95 %	31 %
Satakunta	1		7	44	15	19	91 %	40 %
Vantaa ja Kerava			1	20	17	6	98 %	52 %
Varsinais-Suomi	1	1	10	80	47	37	93 %	48 %

Tämän vuoden tilastossa huomioitavaa:

Tilasto sisältää Manner-Suomessa sijaitsevat toimintayksiköt.

Kotihoidolla tarkoitetaan asiakkaan kodissa tai asumispalvelussa annettua kotihoidon palvelua.

Tilasto sisältää vain kotihoidon riittävyyden seurantaan vastanneiden yksiköiden henkilöstö- ja palvelutiedot tiedot. Kotihoidon vastausprosentti vuonna 2023 oli 90,1 %.

Kotihoidon yksiköt

Vuonna 2023 Manner-Suomessa oli 1 487 kotihoitoa tuottavaa yksikköä. Määrä sisältää yksiköt, joilla on iäkkäitä julkisen kotihoidon palvelupäätöksen saaneita asiakkaita. Kotihoito sisältää sekä asiakkaan kotona että asumispalveluissa tuotetun kotihoidon. Vuoden 2023 seurantaan vastanneista yksiköistä 10 prosenttia on yhteisöllisen asumisen yksiköitä, 17 prosenttia kotihoidon / yhteisöllisen asumisen ja ympärivuorokautisen palveluasumisen yhdistelmäyksiköitä ja 73 prosenttia kotihoidon yksiköitä. Kaikki kolme palvelutyyppiä sisältyvät tässä raportissa esitettyihin kotihoidon tietoihin.

Kotihoidon yksiköistä 90,1 prosenttia vastasi kotihoidon riittävyyden seurantaan vuonna 2023. Vastanneista yksiköistä yhdeksällä prosentilla on valmius kotihoitoon, mutta asiakkaita ei seurantahetkellä ollut. Tällaisia yksiköitä ei otettu mukaan tilastoraportin muihin osioihin. Kotihoidon yksiköiden koko vaihtelee paljon, mutta suurimmalla osalla toimintayksiköistä (68 %) asiakkaita on alle 70. Määrällisesti kotihoidon yksiköitä on eniten Helsingissä (129) ja Pohjois-Savossa (115). Vähiten kotihoidon yksikköjä on Keski-Pohjanmaalla (17) ja Itä-Uudellamaalla (20).

Kotihoidon asiakkaista 21 prosenttia hoidettiin yksityisellä sektorilla lokakuussa 2023. Asiakasmäärän perusteella pienin yksityisen sektorin osuus oli Itä-Uudellamaalla (10 %) ja suurin Etelä-Pohjanmaalla (35 %) ja Helsingissä (35 %).

Taulukko 8. Seurantaan vastanneet kotihoidon yksiköt kokoluokittain 2023

Yksikkökoko	2023	Osuus 2023
0 asiakasta	125	9 %
1–10 asiakasta	266	20 %
11–30 asiakasta	306	23 %
31–70 asiakasta	329	25 %
71–110 asiakasta	200	15 %
Yli 110 asiakasta	114	9 %
Yhteensä	1 340	100 %

Taulukko 9. Kotihoidon yksiköt alueittain vuonna 2023

Alue	Yksiköiden määrä	Vastausprosentti	Yksityisen sektorin osuus asiakasmäärän perusteella	Seurantaan vastanneet 0 asiakkaan yksiköt	Seurantaan vastanneet 1–10 asiakkaan yksiköt	Seurantaan vastanneet 11–30 asiakkaan yksiköt	Seurantaan vastanneet 31–70 asiakkaan yksiköt	Seurantaan vastanneet 71–110 asiakkaan yksiköt	Seurantaan vastanneet yli 110 asiakkaan yksiköt
Koko maa	1 487	90 %	21 %	125	266	306	329	200	114
Etelä-Karjala	53	89 %	24 %	0	10	16	9	10	2
Etelä-Pohjanmaa	59	95 %	35 %	4	9	11	19	10	3
Etelä-Savo	56	96 %	11 %	2	13	12	14	7	6
Helsinki	129	84 %	35 %	13	8	12	57	13	5
Itä-Uusimaa	20	75 %	10 %	1	4	0	5	1	4
Kainuu	29	100 %	25 %	3	4	11	5	3	3
Kanta-Häme	62	92 %	21 %	3	19	10	13	5	7
Keski-Pohjanmaa	17	82 %	11 %	0	2	5	2	3	2
Keski-Suomi	80	94 %	17 %	6	14	20	16	11	8
Keski-Uusimaa	35	89 %	23 %	4	9	10	2	1	5
Kymenlaakso	42	95 %	22 %	3	5	10	5	13	4
Lappi	78	91 %	17 %	5	18	23	12	6	7
Länsi-Uusimaa	68	87 %	18 %	5	12	13	11	11	7
Pirkanmaa	98	99 %	24 %	16	9	19	21	21	11
Pohjanmaa	49	92 %	13 %	1	11	11	15	5	2

Alue	Yksiköiden määrä	Vastausprosentti	Yksityisen sektorin osuus asiakasmäärän perusteella	Seurantaan vastanneet 0 asiakkaan yksiköt	Seurantaan vastanneet 1–10 asiakkaan yksiköt	Seurantaan vastanneet 11–30 asiakkaan yksiköt	Seurantaan vastanneet 31–70 asiakkaan yksiköt	Seurantaan vastanneet 71–110 asiakkaan yksiköt	Seurantaan vastanneet yli 110 asiakkaan yksiköt
Pohjois-Karjala	72	94 %	11 %	12	22	16	6	6	6
Pohjois-Pohjanmaa	102	88 %	29 %	5	14	21	25	16	9
Pohjois-Savo	115	90 %	15 %	18	28	20	22	10	5
Päijät-Häme	69	90 %	33 %	1	10	19	14	14	4
Satakunta	101	79 %	12 %	12	19	23	16	7	3
Vantaa ja Kerava	40	90 %	19 %	5	11	3	6	8	3
Varsinais-Suomi	113	91 %	11 %	6	15	21	34	19	8

Kotihoidon suunnitellut ja toteutuneet palvelutunnit

Yksikön palvelutuntien suhde laskettiin kalenterikuukauden aikana asiakkaille suunnitelluista ja toteutuneista palvelutunneista. Mukana ei ole sellaisia yksiköitä, joilla sekä suunniteltujen että toteutuneiden palvelutuntien määrä oli nolla. Tunteja toteutui vähintään suunniteltu määrä 53 prosentissa yksiköistä. Suunniteltu määrä toteutui hieman harvemmin julkisella (48 % yksiköistä) kuin yksityisellä sektorilla (61 % yksiköistä). Pienemmissä 1–25 asiakkaan yksiköissä suunnitellut palvelutunnit toteutuivat useammin (67 % yksiköistä) kuin suuremmissa 26–100 asiakkaan (45 % yksiköistä) tai yli 100 asiakkaan yksiköissä (39 % yksiköistä).

Suunniteltujen palvelutuntien toteutumisessa oli alueellisia eroja. Keski-Suomessa suunnitellut palvelutunnit toteutuivat useimmin (84 % yksiköistä). Helsingissä suunnitellut palvelutunnit toteutuivat harvimmalla (14 % yksiköistä). Keski-Suomessa oli pienin osuus sellaisia yksiköitä, joissa suunnitellut palvelutunnit toteutuivat alle 90 prosenttisesti (3 % yksiköistä). Helsingissä oli suurin osuus sellaisia yksiköitä, joissa suunnitellut palvelutunnit toteutuivat alle 90 prosenttisesti (yhteensä 53 % yksiköistä).

Taulukko 10. Seurantaan vastanneiden yksiköiden asiakkaille toteutuneiden palvelutuntien suhde suunniteltuihin palvelutunteihin seurantakuukauden aikana toteumaluokittain 2023

	alle 80 % toteutui	80–89 % toteutui	90–99 % toteutui	100–109 % toteutui	110 % tai enemmän toteutui
Yksiköiden lukumäärä toteumaprosenttiluokissa					
Koko maa 2023	79	174	297	485	147
Julkinen 2023	43	128	184	219	109
Yksityinen 2023	36	46	113	266	38
Yksiköiden osuus toteumaprosenttiluokissa					
Koko maa 2023	7 %	15 %	25 %	41 %	12 %
Julkinen 2023	6 %	19 %	27 %	32 %	16 %
Yksityinen 2023	7 %	9 %	23 %	53 %	8 %
Yksiköiden lukumäärä toteumaprosenttiluokissa					
Asiakasmäärä 1–25	37	40	85	278	53
Asiakasmäärä 26–100	32	106	161	170	76
Asiakasmäärä yli 100	10	28	51	37	18
Yksiköiden osuus toteumaprosenttiluokissa					
Asiakasmäärä 1–25	8 %	8 %	17 %	56 %	11 %
Asiakasmäärä 26–100	6 %	19 %	30 %	31 %	14 %
Asiakasmäärä yli 100	7 %	19 %	35 %	26 %	13 %

Taulukko 11. Kotihoidon palvelutunteja toteutui vähintään asiakassuunnitelman mukainen määrä, osuus alueen yksiköistä 2023

Alue	Palvelutunteja toteutui vähintään suunniteltu määrä, osuus alueen yksiköistä 2023
Koko Suomi	53 %
Etelä-Karjala	61 %
Etelä-Pohjanmaa	39 %
Etelä-Savo	71 %
Helsinki	14 %
Itä-Uusimaa	50 %
Kainuu	60 %
Kanta-Häme	72 %
Keski-Pohjanmaa	57 %
Keski-Suomi	84 %
Keski-Uusimaa	59 %
Kymenlaakso	40 %
Lappi	59 %
Länsi-Uusimaa	57 %
Pirkanmaa	71 %
Pohjanmaa	45 %
Pohjois-Karjala	78 %
Pohjois-Pohjanmaa	49 %
Pohjois-Savo	54 %
Päijät-Häme	43 %
Satakunta	56 %
Vantaa ja Kerava	19 %
Varsinais-Suomi	48 %

Taulukko 12. Seurantaan vastanneiden yksiköiden asiakkaiden toteutuneiden palvelutuntien suhde suunniteltuihin palvelutunteihin seurantakuukauden aikana alueittain ja toteumaluokittain 2023

Alue	Yksikkö-määrä	alle 80 % toteutui	80–89 % toteutui	90–99 % toteutui	100–109 % toteutui	110 % tai yli toteutui
Etelä-Karjala	36	3 %	3 %	33 %	56 %	6 %
Etelä-Pohjanmaa	51	4 %	24 %	33 %	33 %	6 %
Etelä-Savo	52	2 %	15 %	12 %	56 %	15 %
Helsinki	95	9 %	43 %	34 %	11 %	3 %
Itä-Uusimaa	14	0 %	29 %	21 %	43 %	7 %
Kainuu	25	4 %	12 %	24 %	48 %	12 %
Kanta-Häme	53	6 %	8 %	15 %	43 %	28 %
Keski-Pohjanmaa	14	7 %	21 %	14 %	57 %	0 %
Keski-Suomi	67	1 %	1 %	13 %	57 %	27 %
Keski-Uusimaa	27	15 %	0 %	26 %	56 %	4 %
Kymenlaakso	35	14 %	20 %	26 %	29 %	11 %
Lappi	61	11 %	3 %	26 %	52 %	7 %
Länsi-Uusimaa	53	6 %	13 %	25 %	45 %	11 %
Pirkanmaa	79	5 %	8 %	16 %	49 %	22 %
Pohjanmaa	44	14 %	32 %	9 %	34 %	11 %
Pohjois-Karjala	54	7 %	4 %	11 %	61 %	17 %
Pohjois-Pohjanmaa	83	5 %	14 %	31 %	41 %	8 %
Pohjois-Savo	84	4 %	11 %	32 %	46 %	7 %

Alue	Yksikkö- määrä	alle 80 % toteutui	80–89 % toteutui	90–99 % toteutui	100–109 % toteutui	110 % tai yli toteutui
Päijät-Häme	61	10 %	16 %	31 %	31 %	11 %
Satakunta	68	6 %	9 %	29 %	46 %	10 %
Vantaa ja Kerava	31	6 %	23 %	52 %	13 %	6 %
Varsinais-Suomi	95	8 %	16 %	27 %	28 %	20 %

Kotihoidon henkilöstömäärän laskeminen

Henkilöstömäärällä tarkoitetaan laskennallista henkilöstömäärää: Seurantajakson 28 ensimmäisen päivän aikana toteutuneet tunnit jaettuna yhden henkilön laskennallisella neljän viikon työajalla 153 h.

Henkilöstömäärä ei sisällä yksiköitä, joilla ei ollut asiakkaita 28 ensimmäisen seuranta-päivän aikana.

Henkilöstömäärä sisältää vain kotihoidon tuottamiseen osallistuvan henkilöstön.

Kotihoidon henkilöstö

Seurantaan vastanneiden kotihoidon yksiköiden laskennallinen henkilöstömäärä oli 19 092 henkilöä lokakuussa 2023. Henkilöstöstä 78 prosenttia työskenteli julkisella sektorilla.

Taulukko 13. Kotihoidon laskennallinen henkilöstömäärä seurantaan vastanneissa yksiköissä alueittain 2023

Alue	2023
Koko Suomi	19 092
Etelä-Karjala	760
Etelä-Pohjanmaa	924
Etelä-Savo	756
Helsinki	1 801
Itä-Uusimaa	270
Kainuu	379
Kanta-Häme	651
Keski-Pohjanmaa	278
Keski-Suomi	1 063
Keski-Uusimaa	419
Kymenlaakso	616
Lappi	935
Länsi-Uusimaa	1 008
Pirkanmaa	1 651
Pohjanmaa	667
Pohjois-Karjala	721
Pohjois-Pohjanmaa	1 323
Pohjois-Savo	1 128
Päijät-Häme	843
Satakunta	874
Vantaa ja Kerava	395
Varsinais-Suomi	1 629

Lähi- ja perushoitajat ovat kotihoidon suurin ammattiryhmä. Vuonna 2023 seurannassa raportoidusta henkilöstöstä 71 prosenttia oli lähi- ja perushoitajia. Lähi- ja perushoitajien osuus seurantaan vastanneiden yksiköiden henkilöstöstä oli matalin Helsingissä (65 %) ja korkein Pirkanmaalla (76 %). Seurannassa raportoitujen lähi- ja perushoitajien työajasta keskimäärin 54 prosenttia oli asiakasaikaa. Asiakasajan osuus oli matalin Satakunnassa (44 %) ja korkein Kymenlaaksossa (68 %).

Vuonna 2023 seurannassa raportoidusta henkilöstöstä 11 prosenttia oli **sairaanhoitajia tai terveydenhoitajia**. Sairaan- ja terveydenhoitajien osuus seurannassa raportoidusta henkilöstöstä oli matalin Etelä-Savossa (9 %) ja korkein Keski-Pohjanmaalla (19 %). Sairaanhoitajien ja terveydenhoitajien työajasta keskimäärin 33 prosenttia oli asiakasaikaa. Asiakasajan osuus oli matalin Varsinais-Suomessa (23 %) ja korkein Päijät-Hämeessä (47 %).

Seurannassa raportoidusta henkilöstöstä kolme prosenttia oli **hoiva-avustajia**. Hoiva-avustajien osuus seurannassa raportoidusta henkilöstöstä oli pienin Keski-Pohjanmaalla (0 %) ja korkein Keski-Suomessa (6 %). Hoiva-avustajien työajasta keskimäärin 61 prosenttia oli asiakasaikaa. Asiakasajan osuus oli matalin Lapissa (51 %), ja korkein Keski-Pohjanmaalla (100 %).

Seurannassa raportoidusta henkilöstöstä seitsemän prosenttia oli **muuta sosiaali- ja terveydenhuollon työntekijöitä**. Muiden sosiaali- ja terveydenhuollon työntekijöiden osuus seurannassa raportoidusta henkilöstöstä oli pienin Itä-Uudellamaalla (2 %) ja korkein Helsingissä (15 %). Muiden sosiaali- ja terveydenhuollon työntekijöiden työajasta keskimäärin 43 prosenttia oli asiakasaikaa. Asiakasajan osuus oli matalin Helsingissä (16 %), ja korkein Pohjois-Pohjanmaalla (64 %).

Seurannassa raportoidusta henkilöstöstä seitsemän prosenttia oli **esi- ja vastuuhenkilöitä**. Esihenkilöiden ja vastuuhenkilöiden osuus seurannassa raportoidusta henkilöstöstä oli pienimmillään viisi prosenttia usealla eri alueella, ja korkeimmillaan yhdeksän prosenttia Satakunnassa ja Vantaa-Keravalla. Esihenkilöiden ja vastuuhenkilöiden työajasta keskimäärin 14 prosenttia oli asiakasaikaa. Asiakasajan osuus oli matalin Etelä-Savossa (5 %) ja korkein Kymenlaaksossa ja Satakunnassa (28 %).

Seurannassa raportoidusta henkilöstöstä yksi prosentti oli **muuta kotihoidon tuottamiseen osallistuvaa henkilöstöä**. Osuus oli matalin Keski-Pohjanmaalla (ei yhtään henkilöä) ja korkein Päijät-Hämeessä (3 %). Muun henkilöstön työajasta keskimäärin 30 prosenttia oli asiakasaikaa. Asiakasajan osuus oli matalin Etelä-Pohjanmaalla (0 %) ja korkein Vantaa-Keravalla (65 %) ja Pohjois-Pohjanmaalla (130 %).

Taulukko 14. Kotihoidon henkilöstö seurantaan vastanneissa yksiköissä 2023

	Lähihoitajat ja perushoitajat	Sairaanhoitajat ja terveydenhoitajat	Hoiva-avustajat	Muu sote-tutkinto	Esihenkilöt ja vastuuhenkilöt	Muu henkilöstö
Laskennallinen henkilöstömäärä						
Koko maa 2023	13 588	2 140	525	1 365	1 242	231
Julkinen 2023	10 980	1 758	279	1 007	744	94
Yksityinen 2023	2 609	383	247	359	498	137
Ammattiryhmän osuus henkilöstöstä						
Koko maa 2023	71 %	11 %	3 %	7 %	7 %	1 %
Julkinen 2023	74 %	12 %	2 %	7 %	5 %	1 %
Yksityinen 2023	62 %	9 %	6 %	8 %	12 %	3 %
Asiakasajan osuus työajasta						
Koko maa 2023	54 %	33 %	61 %	43 %	14 %	30 %
Julkinen 2023	51 %	27 %	53 %	36 %	5 %	20 %
Yksityinen 2023	68 %	59 %	71 %	62 %	26 %	36 %

Taulukko 15. Ammattiryhmien osuus kotihoidon henkilöstöstä 2023

Alue	Lähihoitajat ja perushoitajat	Sairaanhoitajat ja terveydenhoitajat	Hoiva-avustajat	Muu sote-tutkinto	Esihenkilöt ja vastuuhenkilöt	Muu henkilöstö
Etelä-Karjala	72 %	10 %	2 %	8 %	6 %	1 %
Etelä-Pohjanmaa	70 %	13 %	4 %	8 %	5 %	1 %
Etelä-Savo	73 %	9 %	5 %	7 %	5 %	1 %
Helsinki	65 %	12 %	1 %	15 %	6 %	1 %
Itä-Uusimaa	76 %	11 %	4 %	2 %	5 %	2 %
Kainuu	69 %	13 %	2 %	8 %	6 %	2 %
Kanta-Häme	74 %	12 %	4 %	4 %	6 %	1 %
Keski-Pohjanmaa	73 %	19 %	0 %	3 %	6 %	0 %
Keski-Suomi	69 %	11 %	6 %	8 %	6 %	1 %

Alue	Lähihoitajat ja perushoitajat	Sairaanhoitajat ja terveydenhoitajat	Hoiva-avustajat	Muu sote-tutkinto	Esihenkilöt ja vastuuhenkilöt	Muu henkilöstö
Keski-Uusimaa	73 %	13 %	3 %	4 %	7 %	1 %
Kymenlaakso	72 %	11 %	2 %	7 %	8 %	1 %
Lappi	71 %	9 %	5 %	8 %	6 %	2 %
Länsi-Uusimaa	73 %	13 %	1 %	4 %	8 %	1 %
Pirkanmaa	76 %	10 %	2 %	3 %	6 %	2 %
Pohjanmaa	67 %	13 %	1 %	11 %	7 %	1 %
Pohjois-Karjala	70 %	12 %	5 %	5 %	7 %	1 %
Pohjois-Pohjanmaa	74 %	10 %	2 %	6 %	8 %	1 %
Pohjois-Savo	72 %	12 %	3 %	5 %	6 %	1 %
Päijät-Häme	70 %	10 %	5 %	4 %	8 %	3 %
Satakunta	74 %	10 %	2 %	5 %	9 %	1 %
Vantaa ja Kerava	74 %	12 %	2 %	3 %	9 %	0 %
Varsinais-Suomi	68 %	11 %	2 %	12 %	6 %	1 %

Taulukko 16. Asiakasajan osuus työajasta seurantaan vastanneissa yksiköissä 2023

Alue	Lähi- ja perushoitajat	Sairaan- ja terveydenhoitajat	Hoiva-avustajat	Muu sote-tutkinto	Esi- ja vastuuhenkilöt	Muu henkilöstö	Koko henkilöstö
Etelä-Karjala	55 %	42 %	68 %	49 %	13 %	45 %	51 %
Etelä-Pohjanmaa	50 %	34 %	52 %	44 %	12 %	0 %	45 %
Etelä-Savo	55 %	44 %	58 %	55 %	5 %	9 %	51 %
Helsinki	54 %	29 %	71 %	16 %	6 %	20 %	43 %
Itä-Uusimaa	53 %	35 %	68 %	57 %	7 %	59 %	50 %
Kainuu	61 %	36 %	95 %	56 %	20 %	10 %	54 %
Kanta-Häme	50 %	33 %	58 %	32 %	16 %	26 %	45 %
Keski-Pohjanmaa	50 %	26 %	100 %	52 %	12 %	ei ole	43 %
Keski-Suomi	58 %	40 %	59 %	44 %	10 %	47 %	52 %
Keski-Uusimaa	62 %	36 %	69 %	36 %	16 %	12 %	54 %
Kymenlaakso	68 %	44 %	65 %	53 %	28 %	18 %	61 %
Lappi	47 %	29 %	51 %	52 %	6 %	23 %	43 %
Länsi-Uusimaa	54 %	31 %	79 %	52 %	12 %	24 %	48 %
Pirkanmaa	51 %	21 %	58 %	49 %	6 %	10 %	44 %
Pohjanmaa	44 %	25 %	59 %	46 %	11 %	29 %	40 %
Pohjois-Karjala	54 %	35 %	58 %	50 %	9 %	18 %	48 %
Pohjois-Pohjanmaa	58 %	38 %	73 %	64 %	26 %	130 % ⁱ	55 %
Pohjois-Savo	63 %	30 %	67 %	62 %	15 %	50 %	56 %
Päijät-Häme	65 %	47 %	61 %	46 %	17 %	14 %	57 %
Satakunta	44 %	40 %	58 %	48 %	28 %	14 %	42 %
Vantaa ja Kerava	49 %	41 %	69 %	39 %	8 %	65 %	45 %
Varsinais-Suomi	48 %	23 %	56 %	45 %	13 %	39 %	43 %

¹ Määritelmällisesti asiakasaika voi olla enintään 100 prosenttia kokonaistyöajasta, jolloin yli 100 prosentin osuus tarkoittaa sitä, että yksiköt ovat tulkinneet vastausohjeita väärin tai merkinneet tunnit virheellisesti. Tällaisia yksiköitä ei ole poistettu vastauksista.

Käsitteet ja määritelmät

Asiakasaika: Asiakasajaksi lasketaan asiakkaan luona ja/tai asiakkaan kanssa käytetty työaika. Asiakasaika alkaa, kun asiakkaan luokse saavutaan, ja päättyy, kun asiakkaan luota lähdetään. Etäyhteydessä / puhelinasioinnissa asiakasaika alkaa, kun yhteys asiakkaaseen muodostetaan, ja päättyy, kun yhteys katkaistaan. Asiakasaikaa ei ole asiakkaan asioiden hoitaminen ilman asiakasta.

Asiakasmäärä, kotihoito: Asiakkaat, joille on seurantapäivän aikana tehty lähi- tai etäkäynti. Asiakasmäärä on seurantajakson 28 ensimmäisen päivän päiväkeskiarvo ja sisältää sekä säännölliset että tilapäiset asiakkaat.

Asiakasmäärä, ympärivuorokautinen hoiva: Yksikön henkilöstön vastuulla olevat iäkkäiden ympärivuorokautisen palveluasumisen tai pitkäaikaisen laitoshoidon asiakkaat. Asiakasmäärä on seurantajakson päiväkeskiarvo ja sisältää sekä lyhyt- että pitkäaikaista hoitoa saavat asiakkaat.

Esihenkilöt ja vastuuhenkilöt: Sisältää seurannassa käytettävät ammattiryhmät: Toimintayksikön johtajat, osastonhoitajat, vastuuhenkilöt, apulaisosastonhoitajat ja tiimivastavat.

Hoitaja: Sisältää seurannassa käytettävät ammattiryhmät: Lähihoitajat, perushoitajat, sairaanhoitajat ja terveydenhoitajat.

Hyväksytty keskeytys: Palvelu / palvelutunti on peruuntunut asiakkaasta johtuvasta syystä, joita voivat olla esimerkiksi sairaalakäynnit tai asiakas on perunut itse käynnin.

Laskennallinen henkilöstömäärä, kotihoito: Seurantajakson 28 ensimmäisen päivän aikana toteutuneet kokonaistyöajan tunnit jaettuna yhden henkilön laskennallisella neljän viikon työajalla 153 h. Henkilöstömäärä sisältää vain seurantaan vastanneiden yksiköiden kotihoidon palvelujen toteuttamiseen osallistuvan henkilöstön.

Laskennallinen henkilöstömäärä, ympärivuorokautinen hoiva: Seurantajakson aikana toteutuneet kokonaistyöajan tunnit jaettuna yhden henkilön laskennallisella kolmen viikon työajalla 114,75 h. Henkilöstömäärä sisältää vain seurantaan vastanneiden yksiköiden välittömään asiakastyöhön osallistuvan henkilöstön.

Muu henkilöstö: Käytössä kotihoidossa. Sisältää kaikki sellaiset ammattiryhmät, jotka eivät sisälly muihin ryhmiin. Laki ei rajaa kotihoitoa antavan henkilöstön tutkintoja yhtä tiukasti kuin ympärivuorokautisessa hoidossa, minkä vuoksi muun henkilöstön on mahdollista osallistua kotihoidon tuottamiseen, kunhan asiakkaan hoidontarve ja turvallisuus huomioidaan.

Muut sosiaali- ja terveydenhuollon tutkinnon suorittaneet: Sisältää vanhuspalvelulain 3 a §:n mukaiset ammattiryhmät: Kodinhoitajat, hoitoapulaiset, kotiaavustajat, fysioterapeutit, toimintaterapeutit, sosiaaliohjaajat ja -kasvattajat, geronomit, sosionomit, virikeohjaajat ja muut vastaavat ohjaajat, muun soveltuvan sosiaali- ja terveydenhuollon opisto-, ammatti- tai erikoisammattitutkinnon suorittaneet, kuntoutuksen ohjaajat ja vuoden 2020 osalta laitospulaiset. Kotihoidossa ryhmä sisältää lisäksi kaikki sellaiset sote-ammattilaiset, joita ei ole mainittu vanhuspalvelulain 3a §:ssä. Esimerkkinä sosiaalityöntekijät.

Muut välittömään asiakastyöhön osallistuvat: Sisältää vanhuspalvelulain 3 a §:n mukaiset ammattiryhmät: Kodinhoitajat, hoitoapulaiset, kotiaavustajat, fysioterapeutit, toimintaterapeutit, sosiaaliohjaajat ja -kasvattajat, geronomit, sosionomit, virikeohjaajat ja muut vastaavat ohjaajat, muun soveltuvan sosiaali- ja terveydenhuollon opisto-, ammatti- tai erikoisammattitutkinnon suorittaneet, kuntoutuksen ohjaajat ja vuoden 2020 osalta laitospulaiset.

Pitkäaikainen laitoshoido: Vanhainkotihoido ja terveyskeskuksen pitkäaikaishoido (kesto yli kolme kuukautta).

Seurantajakso: Ympäri vuorokautisen palveluasumisen ja pitkäaikaisen laitoshoidon henkilöstömitoituksen seurantajakso on kolme viikkoa (vanhuspalvelulaki 20 §). Kotihoidossa seurantajakso on yksi täysi kalenterikuukausi.

Sosiaali- ja terveysalan henkilöstö: Sisältää seurannassa käytettävät ammattiryhmät: Toimintayksikön johtajat, osastonhoitajat, vastuuhenkilöt, apulaisosastonhoitajat, tiimivastaavat, lähihoitajat, perushoitajat, sairaanhoitajat, terveydenhoitajat, kodinhoitajat, hoitoapulaiset, kotiaavustajat, fysioterapeutit, toimintaterapeutit, sosiaaliohjaajat ja -kasvattajat, geronomit, sosionomit, virikeohjaajat ja muut vastaavat ohjaajat, muun sosiaali- ja terveydenhuollon tutkinnon suorittaneet ja kuntoutuksen ohjaajat ja vuoden 2020 osalta laitosapulaiset.

Suunniteltu palvelutunti: Suunnitellulla palvelutunnilla tarkoitetaan asiakkaan kanssa sovittua asiakas-/toteuttamissuunnitelmaan kirjattua tuntia. Yksikkö on vähentänyt suunnitelluista palvelutunneista asiakkaan hyväksytyt keskeytykset.

Terveyskeskuksen pitkäaikaishoito: Terveydenhuollossa annettavaa pitkäaikaista laitoshoidoa (joko pitkäaikaishoidon päätös tai hoitoaika useimmilla asiakkailla yli kolme kuukautta).

Toimintayksikkö: Julkisen tai yksityisen palveluntuottajan ylläpitämä toiminnallinen kokonaisuus, jossa tuotetaan sosiaali- tai terveyspalveluja pääasiassa iäkkäille henkilöille siten, että palvelut toteutetaan palveluntuottajan tiloissa tai iäkkään henkilön yksityiskodissa (vanhuspalvelulaki 3 §). Seurannan ulkopuolelle rajatut iäkkäiden palvelujen toimintayksiköt on kuvattu tarkemmin laatuselosteessa.

Toteutunut henkilöstömitoitus: Toteutunut, toimintayksikössä paikalla olevien välittömä asiakastyötä tekevien työntekijöiden välittömän työn panos suhteessa toimintayksikössä olevien asiakkaiden määrään.

Toteutunut palvelutunti: Kotihoidon päätöksen saaneen tai tosiasiallisesti kotihoidon palvelua saavan asiakkaan toteutunut palvelutunti yksikössä

Vanhainkotihoito: Toimintayksikkö, jossa annetaan sosiaalihuoltolain mukaista hoitoa, hoivaa ja kuntoutusta. Sisältää sekä lyhyt- että pitkäaikaisen hoidon.

Vanhuspalvelulaki: Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista 980/2012

Välillinen työ: Hoitoa ja huolenpitoa mahdollistavat tehtävät, kuten huoneiden ja yhteisten tilojen siivous, pyykkihuolto, ruoan valmistus ja lämmitys, yksikön johtajan ja vastuuhenkilön lähijohtamis- ja hallinnollinen työ sekä muut vastaavat hoitoa ja huolenpitoa mahdollistavat tehtävät.

Välitön asiakastyö: Hoito ja huolenpito sekä asiakkaan toimintakykyä ja kuntoutumista edistävät ja ylläpitävät tehtävät, asiakasta koskevien tietojen kirjaaminen, palvelutarpeen arviointi sekä hoito- ja palvelusuunnitelman laatiminen ja päivittäminen.

Yhdistelmäyksikkö: Yksikkö, joka kuuluu sekä henkilöstömitoituksen että kotihoidon riittävyyden seurannan piiriin.

Yhteisöllisen asumisen yksikkö: Koskee kotihoidon osuutta. Sosiaalihuoltolain mukainen yhteisöllinen asuminen on hyvinvointialueen järjestämää asumista esteettömässä ja turvallisessa asumisyksikössä, jossa henkilön hallinnassa on hänen tarpeitaan vastaava asunto ja jossa asiakkaille on tarjolla sosiaalista kanssakäymistä edistävää toimintaa. Aineistossa ovat mukana sellaiset yhteisöllisen asumisen yksiköt, jotka tuottavat asumisen lisäksi asukkaalleen kotihoidon palveluita.

Yksityinen yksikkö / sektori: Yksityiseen sektoriin kuuluvat yhtiöt, myös valtioenemmistöiset tai kunnan omistamat yhtiöt, yritykset, säätiöt, osuuskunnat tai yhdistykset sekä työnantajana toimivat yksityiset henkilöt. Voittoja tavoittelemattomat yhteisöt, kuten kirkko ja seurakunnat, luetaan myös yksityiseen sektoriin.

Ympäri vuorokautinen palveluasuminen: Asiakkaat asuvat vuokralla asumispalveluyksikössä, jossa henkilökunta on paikalla ympäri vuorokauden vastaamassa asiakkaiden

palvelutarpeisiin. Ympäri vuorokautisessa palveluasumisessa voi olla ympärivuorokautisen hoidon pitkä- ja lyhytaikaishoidon asiakkaita sekä vuorohoidon asiakkaita.

Tämän julkaisun viite:

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL). Vanhuspalvelujen tila 2023. Tilastoraportti 16/2024

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

ISSN 1798-0887

Laatuseloste

Tilastotietojen relevanssi

Tilasto sisältää tietoa ympärivuorokautisen palveluasumisen ja pitkäaikaisen laitoshoidon yksiköistä, henkilöstömitoituksesta, yksikössä työskentelevästä välittömään asiakastyöhön osallistuvasta henkilöstöstä ja välittömän asiakastyön osuudesta työajasta.

Tilasto sisältää tietoa hyvinvointialueen kotihoidon yksiköistä ja niistä yksityisistä kotihoidon yksiköistä, jotka tuottavat kotihoitoa hyvinvointialueen ostopalvelu- tai palvelusetelikumppanina. Tilasto sisältää tietoa yksiköistä, henkilöstöstä, asiakasajan osuudesta työajasta, ja asiakassuunnitelmien mukaisten kotihoidon palvelutuntien määrän toteutumisesta. Kotihoito voidaan tuottaa asiakkaan kotona tai yhteisöllisen asumisen yksikössä.

Tilaston sisältämiä tietoja käytetään iäkkäiden palvelujen johtamisen ja valvonnan tehtävissä, vanhuspalvelu- ja sosiaalihuoltolain toteutumisen arvioinnissa ja strategisten tavoitteiden ja toimenpideohjelmien, kuten laatusuosituksen seurannassa.

Tiedonkeruu perustuu Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksesta annettuun lakiin (668/2008), jonka mukaan THL:n lakisääteinen tehtävä on mm. tutkia, seurata, arvioida ja kehittää sekä ohjata sosiaali- ja terveydenhuollon toimintaa (2 §). Tilaston tuottaa Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL).

Menetelmäkuvaus

Ympärivuorokautisen palveluasumisen ja pitkäaikaisen laitoshoidon tiedot

Tiedot kerätään "Henkilöstömitoituksen seuranta" -kyselyllä. Henkilöstömitoituksen seurannan perusjoukko koostuu Manner-Suomessa sijaitsevista iäkkäille henkilöille suunnatuista ympärivuorokautisen palveluasumisen yksiköistä, vanhainkodeista ja terveyskeskusten pitkäaikaishoidon osastoista. Yksityiset yksiköt tunnustetaan THL:n SOTE-organisaatiorekisteristä Valveri-palvelualakoodin perusteella. Hyvinvointialueet toimittavat THL:lle tiedon seurannan piiriin kuuluvista yksiköistään.

Henkilöstömitoituksen seurannan perusjoukko ei sisällä arviointiyksiköitä, perhehoitoa tai terveydenhuollon toimiluvalla toimivia yksiköitä. Kuntoutusyksiköt kuuluvat henkilöstömitoituksen seurantakyselyn piiriin, mikäli toiminta on rinnastettavissa ympärivuorokautisen palveluasumiseen tai pitkäaikaiseen laitoshoittoon.

Tilasto sisältää sekä julkiset että yksityiset palveluntuottajat. Vastausprosentti oli 99,6 prosenttia lokakuussa 2023, 99 prosenttia marraskuussa 2022, ja 98 prosenttia vuosina 2020 ja 2021 marraskuussa. Tilasto perustuu yksiköiltä saatuihin tietoihin. Aineisto ei sisällä asiakastason tietoa, vaan tiedot kerätään yksikkötasolla. Yksiköiden vastuuhenkilöt toimittivat henkilöstömitoituksen seurantatiedot sähköisellä lomakkeella THL:n lomakepalvelun kautta vuonna 2020 kerran ja vuosina 2021–2023 kaksi kertaa vuodessa. Henkilöstömitoituksen seurantajakson pituus on aina kolme viikkoa (vanhuspalvelulain 20 §). Tilasto sisältää marraskuun 2020, marraskuun 2021, marraskuun 2022 ja lokakuun 2023 tiedot.

Kotihoidon riittävyys tiedot

Tiedot kerätään "Kotihoidon riittävyys" -kyselyllä. Perusjoukko koostuu Manner-Suomessa sijaitsevista julkisista kotihoitoa tuottavista yksiköistä ja julkisen sektorin kotihoitoa tuottavista ostopalvelu- ja palvelusetelikumppaneista. Hyvinvointialueet toimittavat THL:lle tiedon seurannan piiriin kuuluvista yksiköistä. Tilasto sisältää sekä julkiset että yksityiset palveluntuottajat. Vastausprosentti oli 90 prosenttia lokakuussa 2023. Tilasto sisältää ne yksiköt, joissa on vähintään yksi (1) iäkäs julkisen kotihoidon palvelupäätöksen saanut asiakas.

Tilasto sisältää kotihoidon tuottamiseen osallistuvan henkilöstön kokonaistyöajan. Osa työajasta voi kohdistua muihin palveluihin. Asiakasaika sisältää vain kotihoidon palveluun kohdentuvan asiakasajan. Tilasto sisältää yksikön kaikki kotihoidon asiakkaat, mukaan lukien mahdolliset vammaiset, mielenterveyskuntoutujat ja päihdeasiakkaat.

Tilasto perustuu yksiköiltä saatuihin tietoihin. Tilasto ei sisällä asiakastason tietoa, vaan tiedot kerätään yksikkötasolla. Yksiköiden vastuuhenkilöt toimittivat kotihoidon

riittävyden seurantatiedot sähköisellä lomakkeella THL:n lomakepalvelun kautta. Kotihoidon riittävyden seurantajakson pituus on kalenterikuukausi. Kotihoidon seurannan tietosisältö ja seurantaan kuuluvien yksiköiden kriteerit uudistettiin vuonna 2023. Vuoden 2023 aineisto ei ole vertailukelpoinen aiempien vuosien kanssa, minkä vuoksi vuoden 2023 tilasto sisältää vain vuoden 2023 seurannan tiedot.

Tietojen tarkkuus ja luotettavuus

THL ei tee muutoksia yksiköiden toimittamiin tietoihin. THL tekee asetettuun määräaikaan mennessä toimitettuihin vastauksiin tarkastuksia, joilla etsitään mahdollisia tallennusvirheitä. Jos epäily tallennusvirheestä on havaittu, yksikköä on pyydetty tarkistamaan lähettämänsä tiedot. Tarkastusmahdollisuudelle on rajattu ajanjakso, jonka jälkeen tietoja ei enää korjata takautuvasti. Tilasto sisältää THL:n asettamaan määräaikaan mennessä toimitetut tiedot. Tietoja ei ole mahdollista korjata tai toimittaa THL:n asettaman määräpäivän jälkeen.

Tilasto ei sisällä ympärivuorokautisen palveluasumisen yksiköitä, joiden antamissa tiedossa on epäilty ilmeistä virhettä, jonka seurauksena toteutunut henkilöstömitoitus on alle 0,25, yli 1,50 tai mitoituslukua ei voida laskea. Vuonna 2020 tällaisia yksiköitä oli viisi (5), vuonna 2021 kaksi (2), vuonna 2022 nolla (0) ja vuonna 2023 kahdeksan (8) kappaletta.

Tietojen ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus

Henkilöstömitoituksen seurantatiedot kerätään sähköisellä kyselylomakkeella suoraan yksiköiltä kaksi kertaa vuodessa. Tilastoraportti julkaistaan vuoden jälkimmäisestä seurannasta kuuden kuukauden sisällä seurannan päättymisestä. Yksiköiden henkilöstömitoitukset julkaistaan kuitenkin jokaisen seurannan jälkeen Toteutunut henkilöstömitoitus-tietokannassa neljän kuukauden sisällä seurannan päättymisestä. Tietokanta sisältää kahden viimeisimmän tiedonkeruun tulokset.

[Toteutunut henkilöstömitoitus -tietokanta](#)

Kotihoidon riittävyden seurantatiedot kerätään sähköisellä kyselylomakkeella suoraan yksiköiltä kerran vuodessa. Tiedot julkaistaan kerran vuodessa tilastoraporttina kuuden kuukauden sisällä seurannan päättymisestä.

Tilastojen yhtenäisyys ja vertailukelpoisuus

Tilasto päivitetään kerran vuodessa. Julkaistut tiedot ovat lopullisia, eikä niihin tehdä muutoksia. Tilasto sisältää vain seurantaan vastanneiden yksiköiden henkilöstö- ja palvelutiedot. Kotihoidon seuranta on uudistettu vuonna 2023, ja tilasto toteutetaan ensimmäisen kerran vuodelta 2023. Henkilöstömitoituksen seurannassa ei ole tapahtunut vertailukelpoisuuteen vaikuttavia merkittäviä muutoksia vuosina 2021–2023. Vuoden 2020 tiedoissa yhdistelmäyksikköjen henkilöstöä ei ole eroteltu palvelutyypeittäin, ja välittömän asiakastyön ammattiryhmiin kuulumaton ”Laitosapulaiset” on erotettu omaksi ammattiryhmäkseen vasta vuoden 2020 seurannan jälkeen.

Tietojen saatavuus ja selkeys

Tilastoraportti on saatavilla tilaston kotisivulla. Viimeisimmät tietokantaraportit on koottu THL:n Tietokantaraportit-verkkosivulle. Tilastosta tehty julkaisut on koottu Vanhuspalvelujen tila -seurannan hankesivulle.

[Vanhuspalvelujen tila -tilaston sivu](#)

[THL:n tietokantaraporttien sivu](#)

[Vanhuspalvelujen tila -seurannan julkaisuja ja tiedotteita](#)